QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

S.T.O. Prim Imħallef Silvio Camilleri
Onor. Imħallef David Scicluna
Onor. Imħallef Joseph Zammit McKeon

Seduta ta' nhar-il Ħamis 23 ta' Marzu 2017

Att ta' Akkuża
Nru. 5/2014

Ir-Repubblika ta' Malta

v.

Daniel Felice

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza dwar appell ta' l-akkużat Daniel Felice minn sentenza tal-Qorti Kriminali mogħtija minn dik il-Qorti fit-22 ta' Settembru 2016 dwar eċċezzjonijiet preliminari ta' l-akkużat.

2. Daniel Felice kien akkużat permezz ta' Att ta' Akkuża ppreżentat mill-Avukat Ġenerali fil-21 ta' April 2014 (nru 5/2014) li (1) dolożament, bil-ħsieb li joqtol persuna jew li jqiegħed il-ħajja tagħha f'periklu ċar, wera dan il-ħsieb b'atti esterni u ta bidu għall-eżekuzzjoni tad-delitt ta' omiċidju volontarju, liema delitt ma' ġiex eżegwit minħabba xi ħaġa aċċidentali u indipendenti mill-

volonta` tiegħu; (2) mingħajr liċenzja tal-Pulizija, spara arma tan-nar f'post abitat, jew fi qrib tiegħu, jew fit-toroq pubbliċi, jew fil-portijiet; (3) fil-ħin li għamel delitt volontarju kontra l-persuna, kellu fuq il-persuna tiegħu xi arma regolari jew munizzjon (arma tan-nar), jew xi imitazzjoni ta' arma tan-nar, u dan mingħajr għan leġittimu; (4) mingħajr liċenzja tal-Kummissarju tal-Pulizija, żamm f'xi fond jew kellu fil-pussess jew taħt il-kontroll tiegħu, jew ġarr barra, minn xi fond jew fid-dintorni tiegħu xi arma tan-nar, jew munizzjon.

3. Permezz tar-rikors ta' appell tiegħu ppreżentat fis-26 ta' Settembru 2016, l-akkużat talab li din il-Qorti tvarja u timmodifika d-deċiżjoni appellata b'dan li filwaqt li: a) tikkonfermaha fejn ċaħdet it-tieni eċċezzjoni iżda ordnat li l-ġurati għandhom jingħataw id-direttivi *supra* indikati; b) tikkonfermaha fejn astjeniet milli tieħu konjizzjoni tal-ħames eċċezzjoni sollevata minħabba li l-istess ġiet irtirata mill-akkużat fis-seduta tas-6 ta' April 2016; u c) tikkonfermaha wkoll fejn, in kwantu għas-sitt eċċezzjoni, ċaħdet l-istess iżda ordnat il-korrezzjoni tat-Tieni Kap ta' l-Att tal-Akkuża kif deskritta iktar il-fuq; d) tirrevokaha in kwantu ċaħdet l-ewwel, it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet, u minflok tilqa' l-istess eċċezzjonijiet u tagħti dawk id-direttivi kif jeħtieġ u dan a tenur tal-artikolu 499(6) tal-Kodiċi Kriminali.

4. Permezz ta' nota ta' eċċezzjonijiet ippreżentata fit-23 ta' Mejju 2014 l-akkużat Daniel Felice eċċepixxa, f'dawk l-eċċezzjonijiet deċiżi li minnhom ġie interpost l-appell hawn in eżami, u cioe` fl-ewwel, fit-tielet u fir-raba' eċċezzjonijiet tiegħu (għall-kompletezza t-tieni eċċezzjoni qed tiġi riprodotta wkoll in vista li l-appellant jagħmel referenza għaliha fit-tielet eċċezzjoni tiegħu):

"(i) Illi l-kliem fl-Ewwel Kap tal-Att tal-Akkuza fejn fit-tieni paragrafu tal-parti narrattiva tal-istess Kap hemm referenza ghall-allegazzjoni li Silvio Felice kellu 'relazzjoni barra miz-zwieg', u li 'kien hemm anki xi abbuzi fizici' ghandhom jitnehhew.

"L-istess jinghad ghal dak mitkub fit-tielet u fir-raba' paragrafi tal-Ewwel [Kap ta' l-]Att tal-Akkuza fejn l-Avukat Generali juza' l-kliem:

- 'L-akkuzat baqa' jispara sakemm Holmes waqa milqut mal-art b'dawn it-tlett tiri'
- 'Sean Holmes stahba'
- '...nghata assistenza medika mehtiega u fil-pront, fejn filwaqt li baqa' jbati minn riperkussjonijiet minn dawn il-griehi...'
- '...potenzjal fatali u perikolanti fuq hajtu'

"L-esponenti qieghed joggezzjona ghal dan il-kliem supra citat, ghaliex ma jsib l-ebda konfort fl-ebda prova u ghaldaqstant, l-esponenti jitlob li l-kliem in kwistjoni jigi mibdul.

"Illi din l-eccezzjoni qed tinghata a tenur tal-artikolu 499(1)(g) tal-Kodici Kriminali.

“ii) Illi partijiet sostanzjali tax-xiehda ta’ Sean Holmes, fejn Sean Holmes jitkellem dwar dak li allegatament ghamel Silvio Felice lil omm Sean Holmes ghandha tigi dikjarata inammissibili. Dan qed jinghad minhabba li tali xiehda tammonta ghall-hearsay evidence.

“Dan il-hearsay pjuttost estensiv li hemm fid-deposizzjoni ta’ Sean Holmes, huwa bir-rispett, hearsay kapriccjuz, in kwantu mhux biss fil-kumpilazzjoni ma ttellatx tixhed omm Sean Holmes, jew tobba, jew pulizija li setghu jikkonfermaw o meno dawn l-allegazzjonijiet, izda ghaliex l-Avukat Generali lanqas biss indika lil omm Sean Holmes fil-lista tax-xhieda.

“Fl-ahhar lok, jinghad bir-rispett, illi f’kull kaz, dak li allegatament gara bejn missier l-akkuzat u omm Sean Holmes, ma huwiex relevanti ghall-akkuzi li bihom l-akkuzat huwa rinfaccat. Dan stante wkoll, li l-allegat akkadut, allegatament sehh qabel l-incident mertu tal-proceduri in kwistjoni. Apparti minn hekk, jekk dan il-hearsay jigi dikjarat ammissibbli, dawn l-istess allegazzjonijiet jistghu jinfluwenzaw lill-gurati avversament kontra l-akkuzat, minhabba li Silvio Felice jigi missier l-akkuzat. Dan fl-umili fehma tal-esponenti ser iwassal biex l-esponenti jsofri pregudizzju serju intortament u ingustament.

“Din l-eccezzjoni qed tingieb il-quddiem mhux biss fil-konfront tax-xiehda ta’ Sean Holmes, izda wkoll fil-konfront tal-kumplament tax-xiehda tal-prosekuzzjoni, u tal-parti narrattiva tal-Ewwel Kap tal-Akkuza, fejn hemm referenza ghal dawn l-allegati abbuzi fizici fil-konfront ta’ Jeannette Holmes, u tal-griehi f’saqajha allegatament kommessi minn Silvio Felice.

“Illi din l-eccezzjoni, fil-konfront kemm tal-Ewwel Kap, kif ukoll tat-tesimonjanzi indikati, qed tingieb a bazi tal-artikolu 449(1)(g) tal-Kodici Kriminali.

“iii) Illi l-parti tat-testimonjanza ta’ Sean Holmes fejn jitkellem dwar dak li allegatament sofra hu, u dak li allegatament ghamlu u/jew ikkonstataw it-tobba tieghu fl-Ingilterra, dwar l-allegati griehi li allegatament sofra, ghandha tigi dikjarata inammissibli.

“Din l-eccezzjoni qed tingieb il-quddiem, ghaliex fl-ewwel lok, dak li allegatament qalu t-tobba fl-Ingilterra lil Sean Holmes huwa hearsay evidence. Hadd ma jaf min huma dawn it-tobba, u ghalhekk, hadd ma jista’ jkollu kontroll fuqhom dawn it-tobba. Di più dawn ma gewx jixhdu u ma humiex lanqas indikati fil-lista tax-xhieda tal-prosekuzzjoni. A skans ta’ repetizzjoni, is-sottomissjonijiet dwar hearsay evidence li saru taht l-eccezzjoni (ii) ghandhom jitqiesu bhala parti minn din l-eccezzjoni wkoll.

Apparti minn hekk, u aktar importanti minn hekk, fit-tieni lok, din l-eccezzjoni qed tingieb ukoll il-quddiem, ghaliex il-procedura penali hawn Malta hija tali li fejn ic-cirkostanzi ikunu tali li jehtiegu sengha u hila specjali, bhal fil-kamp mediku, ghandu jitqabbad espert, izda dan l-espert ghandu jigi mqabbad u nominat mill-Qorti. Dan kollu qed jinghad ai termini inter alia tal-artikolu 650 tal-Kodici Kriminali.

“Fid-dawl tal-premess, xhieda esperti ex-parte, fil-proceduri kriminali ma humiex ammissibli, u ghalhekk, anke jekk ghall-grazzja tal-argument biss, kellhom jixhdu dawn l-allegati tobba Inglizi, l-opinjoni taghhom tkun wahda inammissibli minhabba li tikkostitwixxi xiehda ta’ espert ex-parte.

“Jinghad bir-rispett, illi din il-parti tat-testimonjanza ta’ Sean Holmes, fejn Holmes stess jitkellem dwar l-griehi tieghu, lanqas ma ghandha tigi ammessa bhala dak li qed jghid

Holmes innifsu, u mhux dak li allegatament qalulu t-tobba. Dan ghaliex, kif gie sottomess, fil-paragrafi precedenti, stante li dak li qed jitkellem dwaru huwa suggett li jehtieg li bniedem ikollu hila u sengha specjali, ghaldaqstant, ghandhom ikunu t-tobba u l-ispecjalisti nominati mill-Qorti li ghandhom jaghtu l-opinjoni u l-konstatazzjonijiet taghhom dwar il-griehi, u mhux il-parte civile innifsu – xhud li del resto kellu kull intenzjoni li jkabbar u jamplifika l-griehi sofferti minnu, ferm aktar milli effettivament kienu fil-verita`.

“Illi din l-eccezzjoni qed tingieb a bazi tal-artikolu 449(1)(g) tal-Kodici Kriminali.

“iv) Illi l-parti tat-testimonjanza ta’ Sean Holmes fejn a fol 34 tal-process jindika l-piena li huwa inghata in segwitu ghall-proceduri kriminali li ttiehdu kontra Sean Holmes stess ghandha tigi dikjarata inammissibli.

“Din l-eccezzjoni qed tingieb il-quddiem al termini tai-artikolu 499(1)(g) tal-Kodici Kriminali.”

5. Din il-Qorti sejra issa tirreferi għall-partijiet rilevanti tas-sentenza appellata li tagħhom qed tintalab ir-riforma (qed issir referenza anke għall-parti li tirrigwarda t-tieni eċċezzjoni in vista ta’ l-osservazzjonijiet ta’ l-ewwel Qorti dwar it-tielet eċċezzjoni):

> “Illi fl-ewwel eccezzjoni minnu imqanqla l-akkuzat jikkontendi illi l-kliem fil-parti narrattiva tal-Ewwel Kap ta’ l-att ta’ l-akkuza fejn issir allegazzjoni illi Silvio Felice, missieru, kellu ‘relazzjoni barra miz-zwieg’ u li ‘kien hemm anki xi abbuzi fizici’ ghandhom jitnehhew.
>
> “L-istess ghandu isir fil-fehma tieghu ghar-rigward tal-kliem adoperat fit-tielet u ir-raba’ paragrafi tal-Ewwel Kap tal-Att ta’ l-Akkuza fejn hemm imnizzel:
>
> - ‘L-akkuzat baqa’ jispara sakemm Holmes waqa’ milqut mal-art b’dawn it-tlett tiri.’
> - ‘Sean Holmes stahba’
> - ‘… nghata assistenza medika mehtiega u fil-pront fejn filwaqt li baqa jbati minn reperkussjonijiet minn dawn il-griehi …’
> - ‘… potenzjal fatali u perikolanti fuq hajtu.’
>
> “Dan ghaliex jishaq l-akkuzat illi dawn il-kliem uzati fl-Ewwel Kap ta’ l-att ta’ l-akkuza ma isibu l-ebda komfort fil-provi ikkumpilati u allura il-kliem adoperat mill-Avukat Generali ghandu jigi mibdul biex jirriflettu l-fatti kif esposti fl-atti kumpilatorji.
>
> “Illi huwa principju rassodat illi l-fatti kif esposti mill-Avukat Generali fil-parti narrattiva ta’l-att tal-akkuza ma jistghu qatt jitqiesu bhala xi fatt ippruvat billi l-apprezzament tal-provi huwa imhollija unikament f’idejn il-gurija. Kwindi meta l-Avukat Generali jaghmel l-esposizzjoni tieghu tal-fatti tal-kaz fl-att ta’ l-akkuza huwa jislet l-isfond tal-kaz kif jifhimhom li graw hu u dan mill-provi li jinsabu fl-atti tal-kumpilazzjoni. Illi l-gurija kemm il-darba tigi imwissija illi dak dikjarat

f'din il-parti ta' l-att ta' l-akkuza ma tista' qatt tittiehed bhala prova billi huwa biss fuq x-xhieda u provi ohra dokumentali illi l-Avukat Generali iressaq f'isem ir-Repubblika ta' Malta illi l-gurati jistghu iserrhu il-verdett taghhom.

"**'Illi skont l-artikolu 588 tal-Kodici Kriminali 'l-att tal-akkuza ghandu jigi maghmul bil-miktub u ghandu jigi iffirmat mill-Avukat Generali' u skont l-artikolu 589 tal-istess Kodici 'L-att tal-akkuza jsir fl-isem tar-Repubblika ta' Malta'. Ghalhekk, meta fl-artikolu 589 tal-istess Kodici jinghad li l-att tal-akkuza ghandu jfisser il-fatt li jikkostitwixxi r-reat u l-partikolaritajiet l-ohra msemmija fl-istess artikolu dan ma jistax ifisser hlief li l-att tal-akkuza ghandu jfisser il-fatt u partikolaritajiet l-ohra msemmija skont kif jifhimhom li graw l-Avukat Generali f'isem ir-Repubblika ta' Malta. Il-provi in sostenn tal-fatt li jikkostitwixxi r-reat u tal-partikolaritajiet l-ohra skont l-att tal-akkuza, imbaghad, jingiebu mill-Avukat Generali fil-kors tal-process fl-istadju opportun.[1]'**

"Dan ghaliex:

"**'l-Avukat Generali jista' jibbaza l-att ta' l-akkuza fuq provi li ma ngibux fil-kumpilazzjoni. Dan ma jgibx ghan-nullita` ta' l-att ta' l-akkuza (jew kap ta' l-att ta' l-akkuza) stante ukoll dak li jipprovdi l-artikolu 435 tal-Kodici Kriminali. Fl-istadju ta' l-eccezzjonijiet preliminari l-Qorti Kriminali ma taghmilx apprezzament tal-provi kollha migjuba fil-kors tal-kumpilazzjoni biex tara jekk prova partikolari tirrizultax sodisfacentement jew le; din hija haga merament ta' prova messa ultimament f'idejn min irid jiddeciedi dwar il-provi.[2]'**

"Issa minn ezami tal-atti ta' l-istruttorja ghandu johrog illi dawn il-fatti kif esposti mill-Avukat Generali fl-att ta' l-akkuza isibu konfort fix-xhieda ta' Sean Holmes meta jirrakkonta mhux biss ir-retroxxena li waslitu sabiex imur ifittex lil missier l-akkuzat gewwa Ghawdex izda ukoll meta jirrakkonta dak li ghadda minnu fil-hin li segwa l-isparatura fuqu. Huwa evidenti illi dan kollu irid jigi ikkonfermat minn Holmes stess fil-kors tal-guri u allura fl-istadju opportun sabiex ikun jista' jitqies bhala fatt ippruvat.

"Illi allura din il-Qorti ma tara l-ebda mottiv 'il ghala ghandha thassar il-brani indikati mill-akkuzat fl-ewwel eccezzjoni tieghu billi dawn gew misluta mill-atti tal-kumpilazzjoni mill-Avukat Generali meta irrakkonta il-fatti tal-kaz kif fehmhom hu u mhux kif allura huma ippruvati billi dan huwa imholli interament ghal gudizzju tal-gurija fl-istadju tal-guri. Kwindi din l-ewwel eccezzjoni qed tigi michuda.

"ii. Illi l-akkuzat imbaghad fit-tieni eccezzjoni minnu intentata jitlob illi dik il-parti tax-xhieda moghtija minn Sean Holmes fejn huwa jirrakkonta dak li allegatament sehh bejn missier l-akkuzat Silvio Felice u ommu ghandha tigi

[1] App. Krim Sup – 09/01/2014 Ir-Repubblika ta' Malta vs Stiano Agius u Eleonor Tracy Agius.
[2] App.Krim Sup – 13/05/1998 Ir-Repubblika ta' Malta vs Charles Steven Muscat.

iddikjarata inammissibli billi tikkostitwixxi *hearsay evidence* u dan meta omm l-istess Holmes la xehdet fl-istadju kumpilatorju u lanqas hija indikata bhala xhud tal-Prosekuzzjoni issa f'dan l-istadju. *Di piu'* jikkontendi illi l-allegata relazzjoni extra-matrimionjali bejn Silvio Felice u omm Holmes ma ghandha ebda rilevanza ghall-akkuzi migjuba kontra tieghu. Kwindi mhux biss ix-xhieda ta' Sean Holmes imma kwalunkwe xhieda ohra li titkellem dwar l-allegati abbuzi li issubiet Jeanette Holmes minn taht idejn missier l-akkuzat u il-griehi li setghet sofriet l-istess Jeanette Holmes ghandha tigi skartata.

"Illi jinghad minnufih illi l-eċċezzjoni ta' inammissibilita` ta' xhieda tippresupponi xi disposizzjoni tal-liġi li teskludi dik il-prova milli tinġieb 'il quddiem fil-proċess.

"Issa, l-artikoli relevanti dwar il-*Hearsay Rule* huma l-artikoli 598 u 599 tal-Kap 12 reżi applikabbli għall-Kap 9 bl-artikolu 645 tal-Kap 9:

"'**598. (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwar fatti li x-xhud igħid li ġie jafhom mingħand ħaddieħor jew li qalhom ħaddieħor li jista' jinġieb biex jagħti xiehda fuq dawk il-fatti.**

(2) Il-qorti tista', *ex officio*, jew fuq oppożizzjoni tal-parti, ma tħallix jew tiċħad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehda bħal dawk.

(3) Iżda l-qorti tista' ġġiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna li mingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk il-mistoqsijiet.

"'**599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra, l-aktar f'każijiet ta' twelid, taż-żwieġ, tal-mewt, tal-assenza, ta' servitu', ta' rjieħ ta' immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' ġrajjiet storiċi pubbliċi, ta' reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew li jkunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess ġenerali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.'**

"Fis-sentenza taghha ta' l-24 ta' Ottubru 2011 fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta v. Mario Azzopardi**, il-Qorti Kriminali ċaħdet l-eċċezzjonijiet ta' inammissibilita` wara li kkunsidrat:

"'**Il-każ li mhux l-ewwel darba li ġie ċitat b'approvazzjoni dwar il-*hearsay rule* f'kawżi ta' natura kriminali huwa *Subramaniam v. Public Prosecutor* fejn insibu dan il-kliem:**

"***'Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object of the evidence is to establish the truth of what is contained in***

the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.'

"**'Jekk wieħed jeżamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista' jikkonkludi li l-*hearsay rule* fil-Liġi tagħna mhix daqshekk assoluta. U fil-fatt hekk qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeċiedi il-każ 'Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija' (13 ta' Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim'Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellhom jixhed il-Prokuratur Legali.**

"**'Peress li d-depożizzjoni, li tista' tkun *hearsay*, tista' tkun prova diretta li ntqal xi ħaġa, ma tistax tiġi eskluża fl-istadju tal-eċċezzjonijiet preliminari.**

"**'F'dak li huma deċiżjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu l-prattika dwar il-*hearsay rule*. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad Calleja[3]). Reċentement il-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduta qalet hekk:**

"**'… Hu ben stabbilit li waqt li prova *hearsay* ma hix prova tal-kontenut ta' dak li jiġi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fiċ-ċirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi ċirkostanza li meħuda ma' provi u ċirkostanza oħra tista' wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti.' (1 ta' April 2011 'Il-Pulizija versus Fabio Schembri' preseduta mis-S.T.O. il-Prim Imħallef Dr Silvio Camilleri).**"

"Fis-sentenza tagħha tal-5 ta' Lulju 2012 fl-istess ismijiet **Ir-Republika ta' Malta v. Mario Azzopardi** mbagħad din il-Qorti kienet ikkummentat hekk:

"**'18. … Ilu ben stabbilit minn din il-Qorti, kif anki rilevat mill-ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, li mhux kull relazzjoni ta' x'qal ħaddieħor tikkostitwixxi *hearsay evidence* iżda jekk dak rapportat hux *hearsay evidence* jew le jiddependi mill-użu li wieħed jippretendi li jsir minn dak rakkontat. Jekk dak rakkontat jiġi preżentat bħala prova tal-kontenut tiegħu allura dak ikun *hearsay evidence* u bħala tali inammissibbli iżda jekk dak rakkontat jiġi preżentat mhux bħala prova tal-kontenut tiegħu iżda bħala prova li dak li ntqal verament intqal fiċ-ċirkostanzi ta' data, post u ħin li fihom intqal allura dan ma jkunx *hearsay evidence* u huwa ammissibbli għal**

[3] Appell Kriminali **Ir-Repubblika ta' Malta v. Meinrad Calleja**, 26 ta' Mejju 2005: "Kwantu ghax-xiehda ta' Clarissa Cachia l-ewwel Qorti kienet ċara meta spjegat li l-kontenut ta' dak li qalet lill-Pulizija, fl-assenza tax-xiehda diretta tagħha, ma kienx jagħmel prova la kontra u lanqas favur l-akkużat. Mill-banda l-oħra spjegat korrettement li ċ-ċirkostanza li qalet ċertu diskors setgħet tittieħed bhala ċirkostanza li tikkorrobora dak li seta' qal ħaddieħor."

ċerti għanijiet legali legittimi bħal sabiex tiġi kontrollata x-xiehda diretta tax-xhud li l-kliem tiegħu ikun qiegħed jiġi rapportat jew, fiċ-ċirkostanzi idoneji, anki sabiex tiġi korroborata xiehda diretta oħra. Huma għal dawn ir-raġunijiet, kif tajjeb spjegat l-ewwel Qorti, li din it-tip ta' xiehda ma tistax tiġi eskluża *a priori* iżda d-deċiżjoni dwar l-opportunita` o meno li titħalla tingħata dik ix-xiehda u titqiegħed quddiem il-ġurija trid neċessarjament tiġi rimessa lill-Imħallef togat li jippresjedi l-ġuri li jkun tenut jagħti d-deċiżjonijiet tiegħu skont iċ-cirkostanzi li fihom jiżvolġi l-ġuri u skont l-esiġenzi evidenzjarji u proċedurali tal-proċess. ….. (sottolinjar tal-Qorti)

"'**21. Iżda huwa proprju għalhekk li l-proċess tal-ġuri huwa presedut mill-Imħallef togat sabiex dan jassigura li tali abbuż ma jsirx. L-abbuż hu possibbli għar-rigward ta' kull regola legali tal-evidenza iżda dan ma jfissirx li minħabba tali possibilita` ta' abbuż dik ir-regola għandha tiġi skartata. Ir-rimedju hu dak li pprovdiet il-liġi u ċioe` li l-Imħallef li jkun jippresjedi l-ġuri ma jħallix l-abbuż jiġri suġġett dejjem għas-salvagward aħħari tad-dritt tal-appell tal-akkużat fl-eventwalita` li l-Imħallef jonqos milli jeżerċita sew is-setgħat tiegħu skont il-liġi.'**

"Huwa bil-wisq evidenti minn dan it-taghlim gurisprudenzjali illi sta ghall-Imħallef togat waqt il-ġuri biex jara illi ma jsirx abbuż fit-termini tas-sentenza precitata billi jikkontrolla x-xhieda u jispjega lill-ġurati r-regoli tal-*hearsay* kif indikat f'dik is-sentenza. Issa f'dan il-kaz dak li l-akkuzat qed isib eccezzjoni ghalih huwa ghal dik il-parti tax-xhieda ta' Sean Holmes fejn issir referenza ghall-allegata relazzjoni extra-matrimonjali bejn ommu Jeanette Holmes u missier l-akkuzat Silvio Felice. Illi ghalkemm huwa minnu illi l-imsemmija Jeanette Holmes qatt ma tressqet bhala xhud fl-istadju ta' l-istruttorja sabiex tinnega jew tikkonferma dawn il-fatti allegati minn binha, u ghalkemm ukoll huwa minnu li ma hemmx l-icken prova in atti dwar l-allegati griehi li din Holmes setghet sofriet minn taht idejn Silvio Felice, madanakollu il-prova li trid issir f'dan il-kaz, u dan kif jikkontendi l-Avukat Generali, mhuwiex daqstant sabiex issir il-prova dwar il-veracita` ta' dawn il-fatti kif dikjarati minn Sean Holmes, izda sabiex jigi indikat il-mottiv li wassal lill-istess Holmes jitla' Ghawdex u imur ifittex lil Silvio Felice u b'konsegwenza ta' liema azzjoni allura sehhew il-fatti li wasslu sabiex inharget l-Att ta' l-Akkuza fil-konfront ta' l-akkuzat. Tant hu hekk illi anke l-akkuzat stess ihoss il-bzonn li issir il-prova ta' dan meta flimkien man-nota ta' l-eccezzjonijiet tieghu jipprezenta stqarrija rilaxxjata minn Holmes u dan meta huwa gie interrogat mill-pulizija in konnessjoni mal-griehi li huwa ikkaguna lil Silvio Felice fl-agressjoni li ipprecediet l-isparatura. Mhux biss izda hemm ipprezentati mill-akkuzat sahansitra ritratti tal-griehi subiti minn Silvio Felice u dan minn taht idejn Holmes meta dan mar jiffaccjah ghas-sodisfazzjon. Kwindi din il-Qorti ma tara l-ebda mottiv 'il ghala ghandha *a priori* tiskarta dina l-prova bhala wahda inammissibbli u dan billi hija l-prova tal-mottiv li wassal lil Holmes fejn ir-residenza ta' l-akkuzat u li ukoll wasslet sabiex sehh l-incident mertu ta' dan il-kaz. Certament dak dikjarat minn Sean Holmes jew minn kwalunkwe xhud iehor qatt ma jista' jikkostitwixxi prova illi l-fatti allegati minnu dwar l-allegata relazzjoni turbolenti bejn Silvio Felice u Jeanette Holmes sehhew, fatti li *del resto* lanqas ma huma ta' rilevanza ai fini ta' l-akkuzi li qed jiffaccja l-akkuzat, izda biss prova tal-isfond li wassal ghal konfront bejn Holmes u missier l-akkuzat.

“Ma hemmx ghalfejn jinghad illi l-esposizzjoni ta’ dawn il-fatti irid isir bis-salvagwardji kollha li taghti l-ligi fejn allura l-Imhallef togat ghandu jaghti id-direzzjonijiet opportuni lill-gurati in konnessjoni mar-regola tal-*hearsay evidence* u liema piz ghandha tinghata lil dawn il-fatti dikjarati minn Holmes. Dan ghaliex il-persuna li tkun tat din l-informazzjoni ma tingiebx fil-qorti sabiex tixhed u allura l-persuna akkuzata ma ikollhiex kontroll fuq dak mistqarr minnha. Madanakollu din il-Qorti ma tistax taqbel ma’ l-eccezzjoni sollevata mill-akkuzat illi *a priori* dik il-parti tax-xhieda ta’ Sean Holmes hija wahda inammissibbli billi din tista’ tikkostitwixxi prova ai fini tal-mottiv li wassal ghal dan is-sinistru izda mhux bhala prova diretta tal-kontenut taghha, kif inghad.

“Ghal dawn il-motivi dina l-eccezzjoni qed tigi michuda.

“iii. Illi l-istess jista’ jinghad ghal dik il-parti tax-xhieda fejn Holmes jirrakkonta n-natura tal-griehi li sofra u l-kura li huwa irceva kemm meta kien ghadu Malta kif ukoll meta irritorna l-Ingilterra. Illi ma ghandux ghalfejn jinghad illi l-prova dwar in-natura tal-griehi sofferti minn Sean Holmes ghandha tinghata unikament mill-esperti nominati mill-Qorti u mill-Magistrat fl-*in genere* u il-membri tal-gurija ghandhom jigu iggwidati f’din id-direzzjoni. Illi il-Qorti ma tarax li ghandha ghalfejn tinoltra ruhha fl-oggezzjoni maghmula mill-akkuzat dwar ix-xhieda ta’ tobba *ex parte,* billi l-parti leza ma ipproduciet l-ebda prova f’dan ir-rigward, izda l-unika prova li hemm fl-atti dwar il-griehi sofferti minnu hija dik tat-tobba li taw l-ewwel assistenza u sussegwentment ikkurawh gewwa l-isptar u ir-rapporti tal-esperti mediko-forensici li ressqu il-fehma taghhom skont il-ligi fir-rigward. Issa jekk fil-fatt il-parti leza taghti stampa ohra jew esagerata tal-griehi sofferti minnha, kif qed jallega l-akkuzat li ghamel Holmes, dan certament ma jista’ qatt jikkostitwixxi xi prova oggettiva dwar n-natura ta’ l-istess griehi billi huwa dmir ta’ l-imhallef togat illi jaghti id-direzzjoni lill-gurati illi fuq dak li jenhtieg sengha jew hila specjali, huma biss l-esperti innominati mill-Qorti li jistghu jaghtu l-fehma taghhom u hadd iktar, lanqas il-vittma innifsu. Ghal dawn il-motivi anke din l-eccezzjoni qed tigi respinta.

“iv. Illi l-akkuzat jobbjetta ukoll ghal dik il-parti tat-testimonjanza ta’ Holmes a fol. 34 tal-process fejn huwa jindika l-piena li giet komminata kontra tieghu in segwitu ghal proceduri kriminali li ittiehdu kontra tieghu in konnessjoni ma’ dan il-kaz u cioe` ghall-aggressjoni maghmula minnu fil-konfront ta’ Silvio Felice. Illi l-Qorti ma tara l-ebda raguni la legali u lanqas fattwali li tista’ twassalha sabiex tiskarta din l-prova billi l-istess ma ghandha l-ebda rilevanza sabiex tigi stabbilita ir-reita` fl-akkuzat ghall-akkuzi li qieghed jiffaccja. Fuq kollox jidher illi huwa l-istess akkuzat li jixtieq jaghmel dina l-prova billi fl-ewwel lok kienet l-istess difiza li in kontro-ezami poggiet dina l-mistoqsija lill-Holmes meta huwa xehed fl-istadju kumpilatorju, u fit-tieni lok, issa f’dan l-istadju huwa l-istess akkuzat illi flimkien man-nota ta’ l-eccezzjonijiet tieghu iressaq bhala prova l-istqarrija rilaxxjata mill-parti leza meta huwa gie interrogat mill-pulizija qabel ma tressaq il-Qorti kif ukoll ritratti tal-griehi li sofra missieru Silvio Felice fl-agressjoni subita minn taht idejn Holmes.”

6. L-aggravji ta' l-appellant huma s-segwenti:

"Illi fin-nota tal-eccezzjonijiet tieghu l-esponenti kien oggezzjona ghal certu kliem uzat fil-parti narrattiva tal-Ewwel Kap tal-Akkuza. Din l-eccezzjoni kienet tghid testwalment is-segwenti:

"*'Illi l-kliem fl-Ewwel Kap tal-Att tal-Akkuza fejn fit-tieni paragrafu tal-parti narrattiva tal-istess Kap hemm referenza ghall-allegazzjoni li Silvio Felice kellu 'relazzjoni barra miz-zwieg', u li 'kien hemm anki xi abbuzi fizici' ghandhom jitnehhew.*

"*'L-istess jinghad ghal dak mitkub fit-tielet u fir-raba' paragrafi tal-Ewwel [Kap ta' l-]Att tal-Akkuza fejn l-Avukat Generali juza' l-kliem:*

- *'L-akkuzat baqa' jispara sakemm Holmes waqa milqut mal-art b'dawn it-tlett tiri'*
- *'Sean Holmes stahba'*
- *'...nghata assistenza medika mehtiega u fil-pront, fejn filwaqt li baqa' jbati minn riperkussjonijiet minn dawn il-griehi...'*
- *'...potenzjal fatali u perikolanti fuq hajtu'*

"*'L-esponenti qieghed joggezzjona ghal dan il-kllem supra citat, ghaliex ma jsib l-ebda konfort fl-ebda prova u ghaldaqstant, l-esponenti jitlob li l-kliem in kwistjoni jigi mibdul.'*

"*'Illi din l-eccezzjoni qed tinghata a tenur tal-artikolu 499(1)(g) tal-Kodici Kriminali.*'

"Illi l-Qorti Krimmnali cahdet din l-eccezzjoni billi wara li ghamlet referenza ghall-sentenzi mill-Qorti tal-Appell (Superjuri), ikkonkludiet:

"*'Illi allura din il-Qorti ma tara l-ebda mottiv 'il ghala ghandha thassar il-brani indikati mill-akkuzat fl-ewwel eccezzjoni tieghu billi dawn gew misluta mill-atti tal-kumpilazzjoni mill-Avukat Generali meta irrakkonta il-fatti tal-kaz kif fehmhom hu u mhux kif allura huma ippruvati billi dan huwa imholli interament ghal gudizzju tal-gurija fl-istadju tal-guri. Kwindi din l-ewwel eccezzjoni qed tigi michuda.*'

"Illi b'lealtà lejn il-Qorti l-esponenti jiddikjara illi huwa ben edott mill-gurisprudenza li tghid li l-fatti kif esposti mill-Avukat Generali fil-parti narrattiva fl-Att tal-Akkuza ma jistghu qatt jitqiesu bhala xi fatt ippruvat billi l-apprezzament tal-provi huwa imholli unikament f'idejn il-guria.

"L-esponenti pero` qieghed iressaq din l-oggezzjoni minhabba li tali deskrizzjoni su riferita fil-parti narrattiva fl-Att ta' Akkuza tista' tohloq pregudizzju serjissimu li l-ebda direzzjoni mill-lmhallef sedenti fil-guri ma tista' kompletament tissanah. Dan specjalment fid-dawl tar-reat principali li huwa addebitat lill-akkuzat u tal-

fatt li l-Att tal-Akkuza huwa l-ewwel dokument li jinqara lill-gurati u li tieghu huma jinghataw kopja.

"Illi fil-kawza fl-ismijiet **ir-Repubblika ta' Malta vs Stiano Agius u Eleonor Tracy Agius**[4], id-difiza kienet oggezzjonat li jkun hemm dikjarazzjoni/ammissjoni partikolari fil-parti narrattiva fl-Att tal-Akkuza ghalkemm ma kinitx qed toggezzjona li matul il-kors tal-guri tali dikjarazzjoni tissemma mill-ispettur u l-kuntistabli li lilhom kienet intqalet tali ammissjoni/dikjarazzjoni. Il-Qorti tal-Appell f'dak il-kaz filwaqt li ma ordnatx li tali parti tigi kancellata kienet ordnat li jkun hemm korrezzjoni fil-parti narrattiva. Id-difiza kienet argumentat testwalment hekk:

"*'Li qed umilment jissottometti l-akkuzat huwa illi b'dawn il-kelmiet huwa se jigi ppregudikat, l-aktar fid-dawl tal-fatt illi l-Att ta' Akkuza hija l-ewwel Dokument illi jingieb a konjizzjani tal-gurati.*

"*'Ghalkemm huwa minnu, illi kif argumentat ben tajjeb l-Ewwel Onorabbli Qorti, ebda Att tal-Akkuza fiha nniflsha ma hu xi haga komplimentuza ghall-akkuzat, din ghandha tkun bilancjata u ma ghandha tinkludi xejn illi mill-bidu jqanqai sens ta' htija ta' l-akkuzati f'mohh il-gurati. Wiehed mhux qed jargumenta illi l-ispettur Theuma u P.C 213 m'ghandhomx jixhdu dak li semghu u dak li gie a konjizzjoni personali taghhom, kif donna qed tipprova targumenta l-ewwel Qorti izda biss illi dawn il-kelmiet ma jkunux fl-Att ta' Akkuza peress illi dan jista' jkun ta' pregudizzju rrimedjabbli ghall-akkuzati, specjalment tenut kont tal-fatt illi l-Att ta' Akkuza jinghata lill-gurati qabel ma dawn jibdew jisimghu l-provi. Fi kliem iehor, jekk dawn il-kelmiet ma jigux ikkancellati il-gurati se jkunu sa mill-bidu nett tal-proceduri pregudikati kontra l-akkuzat, sa minn qabel jibda l-guri.'*

"L-aggravju tal-esponenti imur oltre minn hekk. Dan ghaliex, filwaqt li fis-sentenza supra citata d-difiza kienet ikkoncediet li tul il-guri jissemma dak il-fatt li gew a konjizzioni tieghu x-xhieda, l-esponenti qieghed jisottometti bir-rispett li fil-kaz odjern partijiet mill-parti narrattiva tal-istess Kap tal-Akkuza lanqas biss jirrizultaw mill-provi jew sahansitra huma meruti mill-provi. B'referenza per ezempju ghad-dikjarazzjonijiet:

- *'L-akkuzat baqa' jispara sakemm Holmes waqa' milqut mal-art b'dawn it-tlett tiri'; u*
- *'..nghata assistenza medika mehtiega u fil-pront, fejn filwaqt li baqa' jbati minn riperkussjonijiet minn dawn il-griehi',*

jigi sottomess bir-rispett li minn imkien fil-provi prodotti fil-kumpilazzjoni ma jirrizulta li Sean Holmes ma tilifx hajtu minhabba l-intervent mediku mehtieg u fil-pront, u lanqas ma jirrizulta minn imkien fil-provi ammissibli li huwa ghadu jbati minn riperkussjonijiet.

[4] Deciza mill-Qorti tal-AppeiI (Superjuri) nhar id-9 ta' Jannar 2014.

"Ghar-rigward tal-intervent mediku *'fl-pront'* li jsemmi l-Avukat Generali jigi rilevat li l-incident sehh fit-13 ta' Dicembru ghal habta tad-21.30hrs, u Holmes dahal l-isptar l-ghada 14 ta' Dicembru fl-10.00am. Dahal dak il-hin ghaliex malli wasal ic-Cirkewwa rawh xi nies li informaw lill-pulizija, u mhux ghax cempel hu lill-pulizija, jew qabbad hu lil xi hadd icempel l-ambulanza. Dan juri li l-allegazzjoni li Sean Holmes ma tilifx hajtu minhabba li nghata assistenza medika fil-pront hija meruta mill-istess provi.

"Apparti minn hekk it-tabib tal-emergenza Dr. Jonathan Joslin, apparti li jikklassifika l-griehi bhala ta' natura hafifa, jghid li *as such* ma sar l-ebda *life saving intervention*, imma 1-feriti gew imnaddfin biss u tlett ijiem wara gie rilaxxat mill-isptar.

"Fid-dawl tal-premess, ghalkemm, kif digà intqal iktar il-fuq, l-esponenti jaccetta li l-fatti kif esposti mill-Avukat Generali fil-parti narrattiva tal-Att tal-Akkuza ma jistghu qatt jitqiesu bhala prova, mill-banda l-ohra, huwa umilment jissottometti illi ghandu jkun hemm certu bilanc fl-istess parti narrattiva u ma ghandha tinkludi xejn illi mill-bidu jqanqal sens ta' htija ta' l-akkuzat f'mohh il-gurati. Dawn il-kelmiet jistghu ikunu ta' pregudizzju rrimedjabbli ghall-akkukat, specjalment tenut kont tal-fatt illi l-Att ta' Akkuza jinghata lill-gurati qabel ma dawn jibdew jisimghu l-provi, u ghalhekk hemm riskju serju u reali li l-gurati ikunu sa mill-bidu nett influwenzati u pregudikati kontra l-akkuzat.

"Jinghad bid-dovut rispett li r-riskju li l-imhallfin tal-fatt, proprju ghaliex ma ghandhomx tahrig legali, ma jaghmlux distinzjoni bejn fatt ippruvat u fatt allegat, huwa riskju kbir wisq li ma ghandux jittiehed b'mod legger. Huwa riskju li fih innifsu hadd qatt ma jista' jkun jaf jekk avverax ruhu jew le f'mohh il-gurija popolari. Huwa proprju ghaldaqstant li tali dikjarazzjoni ma ghandhiex tigi impoggiha u moghtija lill-gurati fl-Att tal-Akkuza. Dan tenut kont tal-fatt ukoll li fid-dawl tal-akkuza principali li biha l-akkuzat huwa rinfaccat, hawnhekk 1-Avukat Generali qieghed a priori ipoggi, erronjament, bhala fatti (ghalkemm allegati) parti mill-elementi materjali tar-reat ta' tentattiv ta'omidicju.

"**B. It-Tielet Eccezzjoni**

"Fit-tielet eccezzjoni l-akkuzat oggezzjona ghal dawk il-partijiet fit-testimonjanza ta' Sean Holmes fejn huwa jitkellem dwar in-natura tal-griehi ta' dak li allegatament sofra hu, u dak li allegatament ghamlu u/jew ikkonstataw it-tobba tieghu fl-Ingilterra, dwar l-allegati griehi li allegatament sofra.

"Il-Qorti Kriminali cahdet din l-eccezzjoni ghaliex ikkonkludiet *inter alia* li:

"*'Issa jekk fil-fatt il-parti leza taghti stampa ohra jew esagerata tal-griehi sofferti minnha, kif qed jallega l-akkuzat li ghamel Holmes, dan certament ma jista' qatt jikkostitwixxi xi prova oggettiva dwar n-natura ta' l-istess griehi billi huwa dmir ta' l-imhallef togat illi jaghti id-direzzjoni lill-gurati illi fuq dak li jenhtieg sengha jew hila specjali, huma biss l-esperti innominati mill-Qorti li jistghu jaghtu l-fehma taghhom u hadd iktar, lanqas il-vittma innifsu. Ghal dawn il-motivi anke din l-eccezzjoni qed tigi respinta.'*

“Il-Qorti Kriminali qalet ukoll:

“*‘Illi ma ghandux ghalfejn jinghad illi l-prova dwar in-natura tal-griehi sofferti minn Sean Holmes ghandha tinghata unikament mill-esperti nominati mill-Qorti u mill-Magistrat fl-in genere u il-membri tal-gurija ghandhom jigu iggwidati f’din id-direzzjoni.’*

“L-esponenti hass ruhu aggravat minn din id-decizzjoni tal-Qorti Kriminali dwar din it-tielet eccezzjoni, stante li filwaqt li 1-Qorti Kriminali accettat u kkoncediet dak li qal l-akkuzat f’din l-eccezzjoni, ossia li l-prova dwar in-natura tal-griehi ghandha tinghata unikament mill-esperti nominati mill-Qorti, nonostantecio` pero` il-Qorti Kriminali halliet li l-parti fit-testimonjanza ta’ Holmes fejn jitkellem dwar il-griehi xorta wahda tinghata lill-gurati. L-esponenti jifhem li matul il-kors tal-guri l-imhallef togat sejjer jaghti direzzjoni lill-gurati illi fuq dak li jehtieg sengha jew hila specjali huma biss l-esperti li jistghu jaghtu l-opinjoni taghha u hadd iktar, lanqas il-vittma innifsu. Pero` wiehed irid japprezza li l-gurati jistghu jigu facilment erronjament influwenzati bid-dikjarazzjonijiet ta’ Holmes dwar il-griehi tieghu, b’tali mod li l-ebda direzzjoni tal-imhallef ma tkun tista’ tissana din is-sitwazzjoni.

“Fl-ahhar mill-ahhar id-domanda li awtomatikament tqum hija, jekk il-Qorti Kriminali iddikjarat hi stess li taqbel li dak li qal Holmes dwar il-griehi sofferti ma jikkostitwixxix prova kif tirrekjedi l-ligi, allura x’sens jaghmel li tali evidenza ghandha tinghata lill-gurati biex imbaghad l-imhallef togat eventwalment irid bil-fors jaghtihom direzzjoni li huma ghandhom jiskartaw 1-istess?

“**C. Ir-Raba’ Eccezzjoni**

“Illi l-esponenti ressaq eccezzjoni ohra fejn talab li l-parti tat-testimonjanza fejn Sean Holmes jindika l-piena li huwa nghata in segwitu ghall-proceduri kriminali li ttiehdu kontra Sean Holmes stess ghandha tigi dikjarata inammissibli.

“Il-Qorti Kriminali cahdet din l-eccezzjoni u rriteniet *inter alia* li:

“*‘Illi l-Qorti ma tara l-ebda raguni la legali u lanqas fattwali li tista’ twassalha sabiex tiskarta din l-prova billi l-istess ma ghandha l-ebda rilevanza sabiex tigi stabbilita ir-reita` fl-akkuzat ghall-akkuzi li qieghed jiffaccja. Fuq kollox jidher illi huwa l-istess akkuzat li jixtieq jaghmel dina l-prova billi fl-ewwel lok kienet l-istess difiza li in kontro-ezami poggiet dina l-mistoqsija lill-Holmes meta huwa xehed fl-istadju kumpilatorju, u fit-tieni lok, issa f’dan l-istadju huwa l-istess akkuzat illi flimkien man-nota ta’ l-eccezzjonijiet tieghu iressaq bhala prova l-istqarrija rilaxxjata mill-parti leza meta huwa gie interrogat mill-pulizija qabel ma tressaq il-Qorti kif ukoll ritratti tal-griehi li sofra missieru Silvio Felice fl-agressjoni subita minn taht idejn Holmes.’*

“L-esponenti umilment jissottometti illi huwa ma huwiex qieghed joggezzjona li jissemma li Sean Holmes ikkaguna griehi fuq Silvio Felice, u lanqas ma huwa qed joggezzjona li l-gurati jigu a konjizzjoni tal-fatt li Sean Holmes eventwalment gie dikjarat hati mill-Qorti li kkaguna l-griehi fuq Silvio Felice.

Infatti, kif osservat ben tajjeb il-Qorti Kriminali, kienet id-difiza li in kontro-ezami staqsiet lil Sean Holmes biex jikkonferma li huwa kien tressaq il-Qorti sabiex iwiegeb ghall-griehi li ghamel lil Silvio Felice, u kienet ukoll id-difiza li talbet li jigu esebiti l-istqarrijiet li rrilaxxja Sean Holmes in konnessjoni mal-istess proceduri decizi kontra Sean Holmes. Din l-ahhar talba saret sabiex dawn l-istqarrijiet ikunu jistghu jintuzaw al fini ta' kontroll u ghar-ricerka tal-verita`.

"Li qed joggezjona ghalih l-akkuzat huwa li l-gurati jigu a konjizzjoni tal-piena li Sean Holmes in segwitu ghad-dikjarazzjoni ta' htija. Jigi umilment rilevat li in linea ma' dak li jiddetta l-artikolu 436(2) tal-Kodici Kriminali, il-gurati huma l-imhallfin tal-fatt biss u jmiss lill-Qorti li tiddeciedi fuq l-applikazzjoni tal-ligi ghall-fatt kif jigi dikjarat mill-guri. Din hija r-raguni ghaliex il-gurati meta tinqara lilhom l-Att tal-Akkuza kontra l-akkuzat ma tinqarax dik il-parti fl-Att tal-Akkuza li titkellem dwar il-piena kontemplata ghar-reat li bih inkun mixli, u il-kopja li tinghata lilhom ikollha l-parti dwar il-piena ikkancellata mill-istess. Il-piena infatti ma tikkoncernax lill-gurati. Minn dan isegwi ukoll illi l-informazzjoni dwar il-piena li nghata Sean Holmes in segwitu ghad-dikjarazzjoni ta' htija tieghu ma ghandhiex tinghata l-gurati. L-akkuzat jissottometti illi l-gurati, bhala l-imhallfin tal-fatt, ghandhom biss ikunu a konoxxenza tal-fatt li Sean Holmes tressaq il-Qorti sabiex iwiegeb ghall-griehi li huwa kkaguna lil Silvio Felice, u li huwa ammetta ghall-imputazzjonijiet u instab hati. Kwistjonijiet dwar piena ma jaqghux fl-ambitu tal-gurati u ghaldaqstant il-piena ma ghandhiex tigi a konnoxxenza tal-istess gurati."

7. Din il-Qorti sejra tittratta l-aggravji ta' l-appellant *seriatim*.

8. Kwantu għall-ewwel aggravju, din il-Qorti wkoll sejra tirreferi għas-sentenza tagħha tad-9 ta' Jannar, 2014 fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta v. Stiano Agius u Eleanor Tracy Agius**. F'dak il-każ din il-Qorti kienet ordnat korrezzjoni fl-Att ta' Akkuża minħabba li l-Avukat Ġenerali kien indika fil-parti narrativa ta' l-Ewwel Kap ta' l-Att ta' Akkuża dak li allegatament kien stqarr l-akkużat Stiano Agius mal-Pulizija. Fil-fatt din il-Qorti kienet ordnat biss illi jitħassru l-kliem *"Illi l-akkuzat Stiano Agius stqarr mal-Pulizija li ma kenitx l-ewwel darba li kien"* u jiġu sostitwiti bil-kliem *"Illi din ma kinitx l-ewwel darba li l-akkużat Stiano Agius kien"*. Hija għamlet hekk wara li kienet ikkunsidrat is-segwenti:

"12. Fil-fehma ta' din il-Qorti s-soluzzjoni hi sempliċi u tinsab fl-artikolu 589 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan l-artikolu jgħid x'għandu jkun fih l-Att ta' l-Akkuża. Is-subinċiż (c) ta' dan l-artikolu jipprovdi li l-Att ta' l-Akkuża għandu jfisser il-fatt li jikkostitwixxi r-reat, bil-partikularitajiet li jkunu jistgħu jingħataw dwar iż-żmien u l-lok li fihom ikun sar il-fatt u dwar il-persuna li kontra tagħha r-reat ikun sar, flimkien maċ-ċirkostanzi kollha li, skond il-liġi u fil-fehma ta' l-Avukat Ġenerali, jistgħu jkabbru jew inaqqsu l-piena.

"13. Skont l-artikolu 588 tal-Kodiċi Kriminali "l-att tal-akkuża għandu jiġi magħmul bil-miktub u għandu jiġi iffirmat mill-Avukat Ġenerali" u skont l-artikolu 589 tal-istess Kodiċi "L-att tal-akkuża jsir fl-isem tar-Repubblika ta' Malta". Għalhekk, meta fl-artikolu 589 tal-istess Kodiċi jingħad li l-att tal-akkuża għandu jfisser il-fatt li jikkostitwixxi r-reat u l-partikolaritajiet l-oħra msemmija fl-istess artikolu dan ma jistax ifisser ħlief li l-att tal-akkuza għandu jfisser il-fatt u partikolaritajiet l-oħra msemmija skont kif jifhimhom li ġraw l-Avukat Ġenerali f'isem ir-Repubblika ta' Malta. Il-provi in sostenn tal-fatt li jikkostitwixxi r-reat u tal-partikolaritajiet l-oħra skont l-att tal-akkuża, imbagħad, jinġiebu mill-Avukat Ġenerali fil-kors tal-proċess fl-istadju opportun[5]. Mill-passaġġ in kwistjoni fl-att tal-akkuża jidher li l-Avukat Ġenerali qiegħed isostni li l-akkużat żamm il-kokaina fir-residenza tiegħu f'aktar minn okkażjoni waħda u x'kien il-gwadann finanzjarju u għalhekk dawn huma l-fatti li għandhom jiġu riportati fl-att tal-akkuża bħala l-fatti allegati mill-Avukat Ġenerali f'isem ir-Repubblika ta' Malta filwaqt li l-prova jew provi in sostenn tal-fatti hekk allegati għandhom jinġiebu fl-istadju opportun."

9. Fil-każ odjern, minn qari tal-parti narrativa ta' l-Ewwel Kap ta' l-Att ta' Akkuża jirriżulta li l-Avukat Ġenerali rrakkonta dak li huwa fehem kif ġraw il-fatti. Difatti f'dan l-Ewwel Kap il-parti narrativa tgħid hekk:

"Illi fl-erbatax (14) ta' Diċembru tas-sena elfejn u sebgħa (2007) għall-ħabta tat-tmienja u nofs ta' filgħodu (8:30am) il-pulizija tad-dipartiment ta' investigazzjonijiet kriminali (CID) ġew infurmati illi persuna ta' nazzjonalita` Ingliża kienet instabet feruta bi tlett tiri t'arma tan-nar ħdejn *telephone booth* fiċ-Ċirkewwa. Din il-persuna ġiet mitkellma wara li ttieħdet l-isptar fejn irriżulta li kien jisimgħa Sean Holmes fejn wara li sar sħarriġ irriżulta li kien intlaqat b'dawn it-tiri fis-serata preċedenti senjatament fit-13 ta' Diċembru tas-sena elfejn u sebgħa u dan waqt li kien qiegħed ġewwa l-Għarb, Għawdex. Wara li saru investigazzjonijiet ulterjuri rriżulta li dawn it-tiri ġew sparati minn pistola mir-residenża bl-indirizz 'Casa Felice', Triq tat-Trux ġewwa l-Għarb u li l-persuna responsabbli talli sparat dawn it-tiri kien Daniel Felice li jirresjedi fl-imsemmi indirizz u li huwa l-akkużat f'dawn il-proċeduri.

"Illi mill-investigazzjonijiet li saru rriżulta li Silvio Felice li huwa missier l-akkużat f'dawn il-proċeduri kellu relazzjoni barra miż-żwieġ ma' Jeannette Holmes li hija omm 'l hawn fuq imsemmi Sean Holmes. Jidher illi din ir-relazzjoni kienet iddeterjorat tant illi kien hemm anki xi abbużi fiżiċi li allegatament seħħew fil-konfront ta' Jeannette Holmes mill-imsemmi Silvio Felice, fejn hi soffriet ġrieħi, inkluż ksur f'saqajha u theddid. Il-vittma f'dan il-każ, Sean Holmes iddeċieda li jintraċċa lil Silvio Felice sabiex jikkonfrontah dwar il-mod kif kien jittratta lill-ommu. Effettivament dakinhar tat-13 ta' Diċembru tas-sena elfejn u sebgħa (2007), Holmes mar Għawdex fejn sab ir-residenża ta' Silvio Felice, ċioe` 'Casa Felice', Triq it-Trux, Għarb fejn hemmhekk ħabbat il-bieb u talab li jkellem lill-imsemmmi Silvio Felice. Jidher li

[5] Ara artikoli 456 u 457 tal-Kodiċi Kriminali.

Silvio Felice ħareġ mir-residenza tiegħu sabiex ikellem lil Holmes fejn hemmhekk inqala argument bejn dawn it-tnejn, waqt liema tilwima Holmes u Felice ġew fl-idejn.

"Illi skond il-provi Silvio Felice imbotta lil Sean Holmes li rritalja u tah daqqa ta' ponn f'wiċċu. Safrattant, Daniel Felice li jiġi bin Silvio Felice u l-akkużat f'dawn il-proċeduri kien qiegħed f'din ir-residenża ma' ommu u f'dak il-waqt, qabad arma tan-nar li kienet kkargata mill-istess residenża fejn dolożament, bi ħsieb li joqtol jew li jqiegħed il-ħajja ta' Sean Holmes f'periklu ċar spara tlett tiri fid-direzzjoni tiegħu. Irriżulta li f'dak il-waqt li sparalu Holmes kien qed jitlaq minn fuq il-post u fil-fatt kien dahru lejn ir-residenża imsemmija. L-akkużat baqa jispara sakemm Holmes waqa milqut mal-art b'dawn it-tlett tiri.

"Illi rinfaċċjat b'dik is-sitwazzjoni, Sean Holmes staħba sabiex ma jerġax jintlaqat minn dawn it-tiri fejn l-għada tal-erbatax (14) ta' Diċembru tas-sena elfejn u sebgħa (2007) u bl-għajnuna ta' xi nies ġewwa Għawdex, Holmes irnexxilu jinżel lura Malta fejn hemmhekk mal-wasla tiegħu, l-inċident ġie rrapurtat lill-pulizija u bdew l-investigazzjonijiet opportuni. Fortunatament hu ngħata assistenza medika meħtieġa u fil-pront, fejn filwaqt li baqa jbati minn riperkussjonijiet minn dawn il-ġrieħi kkaġunati minn dawn it-tiri sparati mill-akkużat dolozament kif ġie indikat preċedentement, Sean Holmes ma tilifx ħajtu waqt din l-aggressjoni li kellha potenzjal fatali u perikolanti fuq ħajtu. Dan indubjament wassal għal riżultat aċċidentali u indipendenti mill-volonta` tal-akkużat Daniel Felice."

10. Jekk l-Avukat Ġenerali fehem li l-fatti huma dawk kif minnu narrati fl-Ewwel Kap ta' l-Att ta' Akkuża, sta għalih biex iġib il-provi biex isostnihom. Da parti tagħha l-Qorti Kriminali, kif tajjeb osservat fis-sentenza tagħha, trid twissi lill-ġurati li l-parti narrativa ta' l-Att ta' Akkuża ma tista' qatt tittieħed bħala prova peress illi huwa biss fuq ix-xhieda u provi dokumentarji li l-ġurati jistgħu jserrħu l-verdett tagħhom. Ċertament mhuwiex il-kompitu tal-Qorti Kriminali u wisq anqas ta' din il-Qorti fl-istadju ta' l-eċċezzjonijiet preliminari li jagħmlu apprezzament tal-provi kollha li jkunu nġabu tul il-kumpilazzjoni biex jaraw jekk prova partikolari tirriżultax jew le. Hija kwistjoni rimessa f'idejn min fl-aħħar mill-aħħar irid jiddeċiedi dwar il-fatti. Inoltre, salv dak dispost fil-*proviso* tas-subartikolu (1) ta' l-artikolu 435 tal-Kodiċi Kriminali u fis-subartikoli l-oħra ta' dak l-artikolu, is-subartikolu (1) jipprovdi: **"L-Avukat Ġenerali jista' jiġbor u jġib provi oħra ma' dawk li jkunu nġiebu fil-kompilazzjoni"**.

11. Għaldaqstant l-ewwel aggravju huwa miċħud.

12. B'referenza għat-tieni aggravju, l-appellant isostni illi dik il-parti tax-xiehda ta' Sean Holmes fejn jitkellem dwar dak li allegatament sofra hu, u dak li

allegatament ghamlu u/jew ikkonstataw it-tobba tieghu fl-Ingilterra, dwar l-allegati griehi li allegatament sofra, ghandha tigi dikjarata inammissibli.

13. Din il-Qorti ma tistax tifhem kif tista' teskludi li persuna li allegatament issubiet offiżi tixhed dwar dawk l-istess offiżi u dwar xi konsegwenzi li setgħet sofriet. F'dar-rigward huwa interessanti dak li ntqal fis-sentenza **Il-Pulizija v. Joseph Azzopardi** mogħtija minn din il-Qorti fil-ġurisdizzjoni inferjuri tagħha fit-30 ta' Lulju 2004 fejn ma kienx hemm esperti nominati:

> **"Il-kwistjoni ta' jekk offiza hix wahda hafifa u ta' importanza zghira, hafifa, gravi jew gravissima hi wahda ta' fatt u ghalhekk rimessa ghall-gudikant tal-fatt (fil-kaz ta' guri, ghalhekk, rimessa f'idejn il-gurati; fil-kaz odjern rimessa f'idejn il-gudikant ta' l-ewwel grad – il-magistrat – u issa f'idejn l-imhallef sedenti). Ma hix, ghalhekk, kwistjoni, li tiddependi necessarjament jew esklussivament fuq "opinjoni medika". It-tabib jew tobba jispjegaw x'irriskontraw bhala fatt; u, jekk il-qorti tippermettilhom, jistghu joffru l-opinjoni taghhom dwar, fost affarijiet ohra, kif setghet giet ikkagunata dik l-offiza, jew ma' xhiex huma kompatibbli s-sintomi li jkunu gew klinikament riskontrati. Ikun jispetta imbghad ghall-gudikant tal-fatt li, fid-dawl mhux biss ta' dak li jkun xehed it-tabib izda fid-dawl tal-provi kollha, jiddetermina n-natura ta' l-offiza. U huwa proprju dan li jidher li ghamlet l-ewwel qorti, u cioe` li wara li qieset mhux biss id-deposizzjonijiet tat-tobba izda wkoll dak kollu li rrizulta minn deposizzjonijiet ohra – inkluza d-deposizzjoni ta' Rita Ebejer – waslet ghall-konkluzzjoni li l-imsemmija Ebejer garrbet offiza ta' natura gravi fit-termini tal-Artikolu 216(1)(d) tal-Kodici Kriminali, u li din l-offiza kienet ir-rizultat dirett tal-intervent ta' l-appellant. Din il-Qorti ma ssib ebda raguni impellenti ghala ghandha tiddipartixxi minn din il-konkluzzjoni. Ghalhekk dana l-aggravju qieghed ukoll jigi respint".**

14. Imbagħad fil-każ odjern, kuntrarjament għall-każ appena ċitat, hemm saħansitra esperti mediko-forensiċi li ġew nominati fl-inkjesta u mill-Qorti. Naturalment ma jfissirx illi għax xhud huwa espert allura min ikun qed jiġġudika għandu joqgħod fuq tali xhud b'għajnejh magħluqa. Sta għall-ġurati biex jgħarblu l-assjem tal-provi (inkluż mela x-xiehda tal-allegat vittma) u jiddeterminaw fejn tinsab il-verita`.

15. Kwantu għax-xiehda ta' Holmes dwar il-konstatazzjonijiet tat-tobba fl-Ingilterra, in vista ta' dak li jipprovdu l-artikoli 598 u 599 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili, il-kwistjoni hi rimessa għall-ġudizju għaqli ta' l-ewwel Qorti li għandha tirregolaha fil-kuntest ta' dak kollu li jirrizultalha mill-process quddiemha.

16. Konsegwentement, salv dawn il-kjarifiki li saru, it-tieni aggravju huwa wkoll miċħud.

17. Permezz tat-tielet aggravju l-appellant qiegħed jitlob li l-parti tax-xiehda ta' Sean Holmes dwar il-piena li huwa ngħata in segwitu għall-proċeduri kriminali li ttieħdu kontra Sean Holmes stess għandha tiġi dikjarata inammissibli.

18. Hawn il-kwistjoni tirrisolvi ruħha fi kwistjoni ta' relevanza u mhux ta' ammissibilita` ta' prova. Kif tajjeb osservat l-ewwel Qorti, ma hemm "l-ebda raġuni la legali u lanqas fattwali li tista' twassalha sabiex tiskarta din il-prova billi l-istess ma għandha l-ebda relevanza sabiex tiġi stabbilita ir-reita` fl-akkużat għall-akkużi li qiegħed jiffaċċja." Difatti l-proċeduri kriminali li ttieħdu kontra l-appellant kienu jirrigwardaw l-aggressjoni li wettaq fuq Silvio Felice, missier l-appellant. Għalhekk ir-relevanza o meno ta' tali prova trid ukoll tiġi determinata mill-Imħallef sedenti fil-ġuri.

19. Konsegwentement it-tielet aggravju huwa miċħud.

20. Għal dawn il-motivi, salv dak li ntqal fil-paragrafi 13 sa 16 *supra*, l-appell huwa miċħud. Tordna li l-atti jintbagħtu lura lill-Qorti Kriminali sabiex din tipproċedi ulterjorment fil-konfront ta' l-appellant.